

Nro. 6.

A' FELS. CSASZARNAK ÉS A. KIRALYNAK
KEGYELMES ENGEDELMÉBŐL.

Indult Bétsből, Kedden Januarius 21 - ik napján
1806 - ik esztendőben.

B é t s.

Ritka példa, hogy valamellyik Európai nemzet
a' maga valamelly szerentsétlen történet miatt lak-
helyét el hagyni kényszeritetett uralkodó Fejedel-
mét olly nagy szív szakadással óhatotja, 's olly
rendkívül való belső 's külső örömmel fogadta
vólna, mint ezen népes városnak jó szivű lakosi
a' mi két hólnapi távol létéle után rezidentiájá-
ba vissza tért igen jó Fejedelmünket *II. Ferentz*
Császárt és A. Királyt. — *XII. Károly* Svéciai Ki-
rály 1709 ik esztendőben Junius 27 ik napján tör-
tént Pultavai szerentsétlen ütközetje, és egész ár-
madiájának Oroszoktól lett el töröltetése után,

magának Török Országban menedék helyet keresni, 's őt egész elztendeig *Benderben* magánosságban élni kényszerített. Mennyi inséget, nyomorúságot és szorongatásokat kellett azon idő alatt a' még azon időben minden pallérozás nélkül szűkölködő 's durva természetű Oroszoktól Svécia Országának szenvedni, akárki is képzelheti: mégis mindazonáltal 1714-ik elztendőben, *Stralsundba* lett vissza menetele után leg kisebb jelből sem tettett ki, hogy az ő vissza menetelén nagy örvendettek volna jobbágyai, meg lévén arról győztetve, hogy nem I. Péter Orosz Császár, hanem az ő Királyoknak heves indulatja, 's nyugtalan természetű volt azoknak a' nyomorúságoknak, okai mellyeket ő az ő egész uralkodása alatt szenvedtek.

A' közelebb múlt posztá napon, úgy mint Januar 17-ikén (nem pedig 18-kán, mint a' beűszedők hibásan tette) költ Magyar Kurirban, a' többi közt azt jegyzettük meg, hogy az Eő Kir. Felsőleg eleikbe Jan. 16-ik napján ment A. Auszriai Statusok deputatusainak szószollója gyökeres oratióval fogadta légyen Eő Felsőleget. Ez a Szószolló Landgróf *Egon Fürstenberg* volt, 's következő beszéddel beneventálta ő Cs. Kir. Felsőleget:

„Alsó Auszriának leg hűvőbb, 's leg engedelmesebb Rendei, ebben a' szívzakadva várt szempillantásban Csász. Kir. Felsőlegtekhez közelgetnek. Azt az őket lelkesítő tiszta szívből származó örömet, melly ő bennük leg kegyelmesebb Főjedelmeknek 's ennek Felsőleges élete társának szemlélesen támadt, inkább érezni, mint sem szóval ki magyarázni lehet, és az általok szenvedett sok

nyomorúságot igen enyhítik. Ebben a' szomorú időpontban is uralkodó Fejedelmekhez és a' Fels. Auszriai Házhoz való fedhetetlen hivatásokat 's tantorithatatlan ragaszkodásokat épen úgy meg mutatták A. Auszriának Statusai, mint szinte annak egyéb lakosi, és tellyes tehetségek szerént azon igyekeztek, hogy hazafiúi buzgóságokat és tetteiket a' jelenvölt idegen nemzetbeli hadi seregek előtti tekintetre méltókká tessék. Én kiváltképen különösen szerentsésnek tartom magamat, hogy ezen örvendetes alkalmatossággal, az A. Auszriai Rendeknek szószollójok lehetek, és köz jókivanásokat ezzel nyilatkoztathatok ki, hogy az isteni gondviselés Felségedet, 's Felséged uralkodását, számos esztendőig minden szerentsétlen történetektől meg őltalmazza." CU Cluj / Central University Library Cluj

A' Leopoldstadti hid, és a' verestoronny nevezetű kapu közt Eö Felségeknek hintaja meg állapodván, a' már előre oda állott városbeli Magistratus deputatusáinak szószollója Nemes *Wohlleben* fő Polgár mester Ur illy gyökeres órátióval fogadta Eö Cs. Kir. Felségeket:

„Felséges Urunk! Az ide gyűlt népnek vigsgos ö vendezése, Felségtek várván várt vissza jöveleteken való örömét, Felséged szentséges személye eránt való változhatatlan szeretetét, és a' Házához mindenkor, 's minden történetekben meg bizonyított hivatását nyilvánvalókká teszi. — Hasonló érzékenységektől lelkesítettve jött Felséged elibe ezen régi Cs. rezidentiónak falainál ezen városnak Magistratusa. — A' lakosoknak polgári virtusaik az el múlt nyomorúságos napokban minden próbatüzet ki állottak, 's magokat tantorithatatlanoknak lenni meg bizonyították. — A' fegy-

veres polgárság semmi veszedelemtől nem irtozott, és a' köz tsendességek áldozatok mellett is fenn tartotta. Még a' Francia hadi seregek is tsudálták annak bátorságát, áthatatosságát, és okosságát, és Felségedre nézve, nagyobb veszedelemben nagyobb áldozat tételekre is kézen tartotta magát. Kivánnjuk szívükből, hogy Felséged, hiv polgári közt hollásan, szerentséfl-n, 's állandó békefességben élhessen, ditsőfézes öseinek uralkodó székéből azon Magistatusra és polgárságra, a' kik Felséged boldogságáért minden javukat és életüket is fel áldozni készek, kegyelmessen tekinteni méltostson."

A' Fő Polgármesternek ezen mélységűs alázatossággal tellyes befzódjére Eö Cs. Felsége azon igirat tétéleit, mellyeket a' Bécsi hiv lakosokhoz inténi, és ezen folyó hó nap 15-ikén ki hirdetteit Patensében tenni méltosttatott, ismét meg üjtotta, 's azon hirdetménynek a' polgárság közt ujjobban leendő közönségessé tételét, ezen hozzá adással meg parantsolta, hogy Eö Felsége annak sebeit a' már ki állott nyomorúságot után tehettségéhez képest meg gyógyítani leg főbb gondjának fogja tartani.

Gróf *Wrbna* Eö Excellentiáját, a' ki a' Francia hadi népnek Bécsben való lételek alatt, mint Eö Felsége képet viselt Cs. Fő Comm Harius magát igen ditsiretessen viselt, és tellyes tehettségét arra fordította, hogy sem a' köztünk volt ellenség semmi fogyatkozási ne szenvedjen, sem a' köz tsendesség meg ne háborítatódjon, leg főbb udvari Kamarás Urnak tenni, 's egyfzersmind a' Sz. István vitéi Rendjének nagy keréztével meg tisztelni méltosttatott Fels. Urunk.

A' közelebb múlt szombaton újabb örönn töltötte bé Bécs városa szivét. Tudniillik a' midőn az ide való valogatott polgárokból álló grauatiroz sereg a' belső város kapui előtt fekvő mezőségen a' végre állott volna ki, hogy Császár Eö Felsége őket meg szemlélye és a' fegyveres polgarságnak Eö Felsége távol létele alatt mutatott hiv szolgálatját meg köszönnye, Feldmarsal *Károly* Kir. Fő Herczeg azon Cs. Kir. gyalog és lovas seregeket, mellyek ide rendeltettek vala őrizetre, maga bé vezette, a' néző lokaságnak számtalan örvendező kiáltásai közt. — Ezen ide bé vezetett hadi nép négy Magyar 's két Német gyalog Regimentekből, úgymint Herczeg *Ferdinand*, Gr. *Sztáray*. B. *Splényi*, *Wukassovich*, *Colloredo Wencel* és *Kerpen*; és két lovas Regimentből, úgymint a' *Stipsits* Magyar Huzárokjaiból, és a' *Károly* Fő Herczeg Uhlánusaiból állott.

Az ő Felsége szerentség vissza jövele után a' Status Cancellária is vissza jöttek, a' Bécsi Cs. udvarnál vólt, de a' Francia hadi népnek ide lett béjövele előtt, innen el távozott idegen Országai követ miniszterek is, az Orosz minisztert ki vévén.

Hadi Történetek.

A' múlt posta napon félbeszakadt Hadi Történeteknek Historiája.

Mivel Eö Kir. Fő Herczegségének attól lehetett tartani, hogy a' Marsal *Massena* Armadiája az Eö Kir. F. Herczegség vezérlése alatt lévő Cs. Kir. seregeknek az Olasz Országai Cs. K. Armadiával való egyességeket ketté vághattya; arra való nézve a' *Jellachich* és *Rohan* Generálisok hozzájok való menetelét bé nem várhatta, hanem

a' *Pusterthalon* keresztül Karinthiának határáig magát villza vonta.

Azomban *Lintzből* olly tudósítást vévén *János* Fő Hercege, hogy *Marsal Ney* a' kormányára bízott Fr. hadi néppel *Judenburgon* által a' *Klagenfurti* országos úton előre nyomulni szándékozik, *Chasteller* F. M. Lajtinántot *Judenburg* felé, *Gen. Siegenthalt* pedig a' *Geili*, *Pontebai* és *Foeleri* völgyeknek fedezésekre küldötte. *Marsal Ney* a' *Tyrolisi* armadiának ketséges kimenetelű fekvését a' Fő Hercege eleibe terjesztvén, annak feladatását kívánta, de semmi választ nem kapott. Eő Kir. F. Hercegsége, szamtalan viszontagságai után, hadi népével együtt *Klagenfurthoz* juott, a' hol ismét arról tudósítatván *Villachból*, hogy Fr. Generál *Marmont* Novemb. 12 ik napján *Grécze* bé rukkolt, és *Marburg* felé marsirozzék: Eő Kir. F. Hercegsége *Feisritzbe* marsirozott, és az ellenségnek nagyobb erővel lecsődő meg támadása végett, Novemb. 27 ik napján, magát kedves testverével *Feldmarsal Károlyal* öszve tsatolta. Kevés idővel azután, úgy mint Dec. 5 ik napján, *General Chasteler* *Gréczből* a' *Franziákat* ki űzte, hanem az *Austerliczi* tsatát követő fegyverfűzésben tett meg határozáshoz képest, azt nékiek ismét által engedte.

* * *

A Caldiero mellett October 30 ik napján 1805 ik esztendőben történt tsatának leírása.

Az ezen tsatáról ki adott tudósítást magr. Eő Kir. Fő Hercegsége tétette fel, és elsőben is azokat a' Generalisokat említi, a' kik ezen tsatában hasznos szolgálatot tettek, másodszor a' vezérlése alatt vólt, Cs. K. Armadiának azon tsata

előtt való fekvését írja le; *harmadszor* azokat az intézeteket beszéli elő, mellyeket az Ecs folyóvizén túl fekvő Francia Armadiának fővezére Marsal *Massena* Eö Kir. Herczegége ellen tétetett; *negyedszer* azon nevezetes tsatának el kezdetését, folytatását, és kimenetelét feffi le.

1. Az Olasz Országi Cs. Kir. Armádia, ki vévén a' déli Tirolisba küldetett osztály sereget, következendő módon vólt ki állitva. Annak jobb szárnya, lovasság Generalissa Gr. *Bellegarde* vezérlése alatt 42 batallion gyalogságból, 's 24 eskadron lovasságból állott. Ezek között 24 batallion gyalogság, és 16 eskadron lovasság a' *Caldieroi* bé lántzolt tanyának védelmezésére, a' több 18 batallion és 8 eskadron pedig rész szerént az *Ets* mellett tanyázott avantgardához, az az, előjáró sereghez, és a' *Véronette* avagy *Verona* városának *Ets* folyó vizén innen fekvő részének őrizetére, rész szerént pedig a' *Liseni* hegyeknek el foglaltatásokra, és a' déli Tyrolisba küldetett osztály sereggel való egyességnék fenn tartására küldetett. —

A' mi a' 2-ik tárgyat illeti, a' *Caldiero* mellett lévő lántzal körül vétetett táborhelynek jobb szárnya, a' *Colognai* tetőkig nyúlt ki, a' *Veronába*, vivő tsinált uton *Caldiero* háta megett keresztül vitt, és bal szárnyával, egymásból folyó lántzolások által az *Ets* folyóviz töltéséhez támaszkodott. Az armadiának Gróf *Argenteau* F. M. Lajtnant vezérlése alatt lévő dereka, melly 22 granatiros, 's 16 batallionokból és 24 eskadronból állott, *St. Gregorio* mellett táborozott. Ennek háta megett vólt az én fő hadi szállásom *St. Stefanóban*. — Egy hat batallion véghelyi kato-

nákból és nyólcz eskadron lovasságból álló avantgarda Arcole mellett vigyázott, és az Ets folyóvizet tartotta szemén. — Az Armadiának F. M. Lajtinánt B. *Davidovich* vezérlete alatt lévő, és tizenegy batallionból 's hat escadronból álló bal szárnya a' Bevilaquai tábor helyen állott, 's hat batallion véghelyi katonákkal, 's 10 escadron lovassággal az Ets folyóviz alsó részén Chiuzzáig cordont vont.

Olly fel tétellel tettem én ezen intézeteket, hogy ha valamiképen az Ets folyóvizen az ellenség által akarna jönni, öfave kaptsólt erővel elene mehessek, 's meg verhessem. Hogy vagy *Verona* mellett, vagy a' Bevilapuai környéken fogna az által jövetellel próbát tenni, könnyen gyánithattuk; *Verona* mellett azért, mivel azon környéknek fekvese az ellenségnek igen kedvező volt, és már annakelőtte a' Vecchioi kastély védelmezése alatt egy hidat el is foglalt, 's azt nagyon meg erőssítete, és ott meg sem lehetett az ő által jövetelét akadályoztatni. — *Bévilagua* mellett azért, mivel annál fogva nagyon hízelkedett magának, hogy a' Caldieroi tanyát azon által jövelele által hátrább nyomhattya.

A' mi a' 3-ik; tárgyat nézi, igen egyenlő erővel fekütt *Massena* az Ets folyóviznek jobb partján, Veronába elegendő katona őrizetbe helyeztetett, és a' Vecchioi 's Legnagogi kastélyokat is újabb bástyákkal erőssítete meg. — Az ellenséges Armadiának nagy része és dereka *Veronán* túl állott, *Massena* fő hadi szállása most *Vallegióban*, majd *Villafrancában* volt; és a' Nápolyi Armadiának első osztályai minden nap várattak. — Octob. 29-ikén, reggeli hat órakor a' Vecchioi

kassély mellett lassanként által jött az ellenség a' maga hidján, egyszersemind az Ets folyó vizén is hat nagy hajókban által költözött, ott hajó hidat csinált, a' mi farposztványainkat hátrább nyomta, a' St. Leonardi tetőket el foglalta, és mind több több hadi erőt huzott magához.

Cs. Kir. Felmarsal Lajtnant herczeg *Farsenberg*, a' ki ármadiánknak azon részét commandirozta, viaskodva vona magát a' Mörzanói tetőkre vissza olly fehéttel, hogy a' fele környéket hatalmában meg tarthassa, a' hová egynehány véghelyi batallionok ki is voltak már állítatva, és a' St. Anna mellett fekvő hegyek közé is egynehány batallionok küldetettek.

Mihelyt a' Pantenai völgybe érkezett, és a' St. Giorgioi kapu eleibe ment volna az ellenség, leg ottan *Veronettét* (Verona városának Ets innenső partján fekvő, és Auszriához tartozó részét) *Maffena* fel kérte. Az ezen városkában szíveten volt kevés számból álló katonák elégtelenek lévén az ellent állásra, abból kiköltöztek, s az ellenségnek által adtak. Azonközben a' *Veronette* mellett állott Cs. K. seregek vele tsatába botsátkoztak, *Frimont* Generalisunk, a' ki avangardunkat *St. Michele* mellett commandirozta, az ellenséges meg tamadásoknak keményen ellentállott; de végtére a' nagyobb erőt ki nem állhatván, szüntelen való tsatazások közt *Caldiera* mellé vona magát vissza. —

(A' többi következik).

Magyar Ország.

Kassáról Jan. 10-ik napján 1806. A' mi itt múlató kedves vendégsink a' Kir. Herczgek

és Herczeg Allzonykák, a' mennyire tudom, friss egéllégben vannak, és az ide való levegő ézet szeretik. A' leg idősobb Kir. Herczeg Kis Allzony innen régen el ment még az Ausserliczi tsata előtt Olmutzba, Doctor Meyer kisírte el. *Colloredo* Eö Excellentiája is epycéhány hetekig itt vólt mülátása után el ment innen Budára. Már az Orosz seregek is mind által mentek, itt igen betsülletesen viselték magokat, és valóba nem érdemlik, hogy *Napolcon* Francia Császár őket *északi Barbarusoknak* nevezze. *Kutusow*, *Buxhöwden*, *Pancratzion* Orosz Generálisok és a' Mecklenburgi herczeg egynéhány napig mülattak itten.

Az itt által ment Orosz katonáknak fok aranyok vólt, 5. 6. és 7. rh. forintokban váltogatták fel, a' köz embesektől.

Az életnek az árta most nállunk így vagon. A' búzának köbli (4 véka) 14, 15, 16 vonás forint; a' gabonának 13, 14; az Arpanak 11; a' zabnak 5 6. Von. forint; a' húsnak fontya 7, xr; a' szénának öli 80 rh. forint, a' bor és egyéb articulusok is igen drágek. (Egy Vo. ás forint 51 krajczárból áll, ilyen forintal élnek Felső Magyar Országban a' Tiszán innen és Tiszántúl fekvő Vármegyékben; ellenben Alsó Magyar Országban 20 garasból álló, vagy rhénes forintal. Mivel az illy különbség az adásban 's vévésben hibát és zürzavart okozhat, jobb vólna az egész Magyar és Erdély Országban a' Rhénes forintokkal élni, annyival inkább mivel a' Izerént vannak a' Cs. Királyi pénzok is verettetve.)

Orosz Birodalom.

A' Pétersburgi fő kormányozóhoz, és egy'

szersemind a' hadi erőre ügyelő miniszterhez *Sergei Kusmitsch Waesminitínov* gyalogság Generálisa-hoz, a' múlt November 25 ik napján következő foglalatú levelet irt *I. Sándor* Orosz Császár *Olmutzból*: „A' Pétersburgi Publicumnak 's egy átallyában ezen kedves városom lakosinak erántam való szives indulatokról különkülönbféle tudósítást vettem. — Melly igen kedves érzékenységet szült ez a' hir én bennem, tellyességgel ki nem fejezhetem. Arra való nézve tegye Kigyelmed az én nevemben öket az én szives háladatosságomról bizonyossokká. Soha sem vólt az a' ditsőffég, melly egy illy betsüilletre méltó nemzetenn való uralkodásból reám háramlik, előttem kedvesebb, mint most. Egyszersemind mindennek adassa Kigyelmed tudtára, hogy egyedül abba határozódik az én kívánságom, hogy azon m' tóságr', mellyet viselek, magamat érdemessé tehellem, a' miathogy minden erőmet egyedül ezen tárgyra is fordítottam. — *Sándor*.

Orosz hajós Kapitány *Krusenstern*, a' ki a' vele lévőekkel egyetemben a' föld golyóbitát körül hajókázta, *Japonból* hét hónapokig való ott m' látása után, a' múlt Juniusban szerentsésesen *Kamtsatkába* jutott.

Jelentés.

A' múlt September' közepéan *Snell* felől azt a' jelentést tettem, hogy *Leopoldi Pelli* vásárra annak 2-ik Darabját is le küldöm Titt *Hüsküti Landerer Mihály* Typografus Urhoz — 's tellyesítettem is. December 24 ikén a' tisztelt Typografus Urnak levelét vevén abból láttam, hogy a' jövő Jó'sef napi *Pelli* vásárra, mind a' két Darabbal készen lészen.

A' munkának már ki nyomtatott első árku-
sát ugyan azon alkalmatossággal meg küldötte.
— Mond hatom, olly szép és nagyotska betűkkel
nyomtatattatva, hogy a' Casseli Biblia betűi majd
semmivel sem szebbek ez knél — az óra felől is
szó említtette, hogy azt olly sürhetné térsi, mely
a' szegény sorsú vevőknek sem fog terhek e eni.

Kértem vala félyebbi jelentésemben is a'
Nagy Tiszteletű Lelki Pásztorokat, hogy ezt a'
Könyvet méltóztatassanak Híveiknek ajánlani, és a'
meg szerzésére rá birni — most ismét meg ójji-
tom azon kérésemet, hogy mivel leg inkább a'
köz-nép' hasznára tészik közön-écsse, ne terhel-
tessenek annak ki jöcsetele felől azt bizonyosá ten-
ni, és újra javasolai.

A' mindennapi szomorú tapasztalás taníttya,
hogy a' bujasághatuzehalsnélküllyis illággal ég, ha
a' vesztegető Románok olajja rá nem töltetik is
— mennyivel szentebb szándék és igyekezet azt
óítani, mint gerjeszteni! Ha illyen forma könyvek
nagyobb számmal jelennének meg a' Magyar Kö-
zönség előtt, szembeücsö lenne annak haszna. En-
a' mint egygyik Darab elibe tea rövid Előbe-
szédben is meg írtam, ha látni fogom, hogy er ked-
vesléget talál Magyarjaink előtt, *Hálai Prédiká-
tor T. T. Wagnitz* Úrnak illyen foglalatai 6
Darabjait is idővel, ha élek, nyelvünkre átal-
teszem. *Csákváronn Jan. 6 dikánn 1806-dik
csztendőben.* —

Kovács Sámuel
Prédikátor.